

N:o 13.

Ank. till Riksd. Kansli den 25 Jan., 1877, kl. 8 e. m.

Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen, i fråga om förberedande åtgärder för inrättande af så kallad landtbrefbäring; Gifven Stockholms Slott den 19 Januari 1877.

I underdånig skrifvelse den 25 September 1876, hvilken i afskrift finnes denna nådiga proposition bifogad, har Generalpoststyrelsen erinrat, att, ehuru så väl i det utlåtande, som på nådig befallning blifvit den 24 Oktober 1872 af Generalpoststyrelsen afgifvet med anledning af Riksdagens framställning om kronobrefbäringsskyldighetens skiljande från jordbruket, som ock uti Kongl. Maj:ts i ärendet till Riksdagen den 30 Januari 1873 aflåtna nådiga proposition, varit förutsatt, att å en del kortare linier med jemförelsevis mindre antal försändelser den postföring, som borde inrättas i stället för kronobrefbäringen, skulle kunna besörjas med gående bud med en tjenstgöring i viss mån motsvarande den, som i andra länder funnes uppdragen åt så kallade landtbrefbärare, så hade likväl vid genomförandet af de förändringar i posttrafiken, som af kronobrefbäringens upphäfvande påkallats, Generalpoststyrelsen, till en början och innan mera erfarenhet rörande nämnda förhållanden vunnits, ansett sig icke böra ifrågasätta postutvexlingens besörjande å orter, som icke egde fullständig postanstalt, genom någon annan inrättning än vanlig poststation; att emellertid det numera visat sig, att vid en del poststationer, hvilka till följd af sitt läge eller andra förhållanden ej kunde indragas, rörelsen vore så ringa, att inkomsten af postutvexlingen icke betäckte de med en poststationsföreståndares aflönande förenade utgifter, och att fördenskull full anledning förekomme att tillse, huruvida icke en del af den postutvexling, som nu förmedlades genom poststa-

tioner, skulle kunna besörjas genom en landtbrefbäring, nära öfverensstämmande med den, som i andra länder och särskildt i Danmark funnes inrättad.

I fråga om genomförandet af den sålunda ifrågasatta förändringen har emellertid Generalpoststyrelsen anmärkt, att det å ena sidan vore uppenbart att, om tillgång skulle kunna beredas till bestridande af de med landtbrefbäringen förenade utgifter, de bref, som sålunda kunde komma att fortskaffas, icke inågot fall borde draga andra eller lägre afgifter än de, som utgjordes för alla öfriga mellan postanstalter utvexlade bref, liksom äfven att dessa afgifter borde till postkassan redovisas; men att å andra sidan det af ordalagen uti, bland andra, Kongl. Kungörelsen den 9 Mars 1855, hvilken blifvit utfärdad på grund af Kongl. Maj:ts och Riksdagens beslut, framginge, att, der icke särskildt annorlunda blefve förordnad, de bref, som, utan att vid mer än *en* postanstalt behandlas, blefve med landtbrefbärare fortskaffade, skulle taxeras såsom lösbref och afgiften för dem således tillfalla postförvaltaren; och har fördenskull Generalpoststyrelsen i underdånighet hemställt, att Kongl. Maj:t måtte vidtaga åtgärd för undanrödjande af det hinder, som sålunda förefunnes mot införandet af s. k. landtbrefbäring.

Kongl. Maj:t har låtit detta ärende Sig föredragas; och på det att, derest Kongl. Maj:t skulle finna den af Generalpoststyrelsen sålunda ifrågasatta landtbrefbäringen böra i mer eller mindre vidsträckt omfattning anordnas, hinder därför ej måtte möta i ofvanberörda stadganden, vill Kongl. Maj:t härmed i nåder föreslå Riksdagen att för sin del medgifva:

att, derest landtbrefbäring varder inom riket anordnad, skola, utan afseende derå, om postbehandling eger rum vid en eller flera postanstalter, för bref, som genom landtbrefbärare befordras, afgifterna utgå efter samma taxa, som gäller för bref, hvilka utvexlas mellan orter med postanstalt, samt följaktligen också till postkassan redovisas.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande Utskott; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Hans Forssell.

Utdrag af protokollet öfver Finans-ärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms Slott
den 19 Januari 1877.

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern, Friherre DE GEER,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena BJÖRNSTJERNA,
Statsråden: LAGERSTRÅLE,
 THYSELIUS,
 CARLSON,
 Friherre ALSTRÖMER,
 WEIDENHIELM,
 LOVÉN,
 Friherre VON OTTER och
 FORSSELL.

Föredragande Departementschefen, Statsrådet Forssell uppläste till justering följande, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts, på Statsrådets enhälliga tillstyrkande, fattade beslut, uppsatta förslag till Kongl. Maj:ts nådiga propositioner till Riksdagen, nemligen:

a) enligt beslut den 4 November 1876, i fråga om förberedande åtgärder för inrättande af så kallad landtbrefbäring;

Hans Maj:t Konungen tacktes, enligt Statsrådets underdåniga tillstyrkande, i nåder gilla berörda förslag, sådana de finnas detta protokoll bilagda, och befalde, att i enlighet dermed nådiga propositioner skulle till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo
L. Åkerhielm.

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

I det utlåtande, som, på nådig befallning, den 24 Oktober 1872 af Generalpoststyrelsen i underdånighet afgafs med anledning af Riksdagens framställning om kronobrefbäringsskyldighetens skiljande från jordbruket, hade, såsom ett af vilkoren för att detta bestyr skulle kunna af Postverket öfvertagas, blifvit angifvet öppnandet å lämpliga orter af poststationer eller brefbärestationer, från och till hvilka det skulle tillhöra vederbörande som förut begagnat sig af kronobrefbäring att, med eller utan användande af lösväska, låta befordra de dem tillhörande bref; hvarjemte blifvit förutsatt att å en del kortare linier, med jemförelsevis mindre antal försändelser, postföringen skulle kunna besörjas med gående bud, med en tjänstgöring i viss mån motsvarande den som i andra, mera tätt befolkade, länder finnes uppdragen åt så kallade landtbrefbärare.

I närmaste öfverensstämmelse härmed blef äfven affattad den framställning i ämnet, som af Eders Kongl. Maj:t den 30 Januari 1873 afläts till Riksdagen, dervid emellertid, hvad angick antalet nya postanstalter af det slag som, enligt gällande Instruktion, det ankom på Generalpoststyrelsen att inrätta, meddelades det nådiga förklarande att af dylika stationer borde, om så skulle erfordras, öppnas en inom hvar socken. Och sedan, jemlikt skrifvelse den 22 Maj samma år, högstberörda framställning blifvit af Riksdagen i allo bifallen, behagade, den 6 derpå följande Juni, Eders Kongl. Maj:t åt Generalpoststyrelsen i nåder uppdraga att, efter samråd med Eders Kongl. Maj:ts vederbörande Befallningshafvande, dels anordna de nya postgångar, som till ersättande af den ordinarie kronobrefbäringen befunnos erforderliga, dels ock undantagsvis, der sådant af omständigheterna påkallades, träffa aftal om fortskaffande, genom tjänstemäns, betjentes eller enskildes försorg och mot ersättning från postkassan, af sådana allmänna kungörelser, tjänstebref m. m., för hvilkas befordran ordinarie kronobrefbäringen förut fått anlitas.

Sistnämnda, i nåder medgifna, undantagsutväg har hittills icke anlitats i andra än de fall då förslag till nya kronobrefbäringsposters inrättande från Länsstyrelserna till Generalpoststyrelsen inkommit för sent för att de anordningar, till hvilka desamma skolat gifva anledning,

kunnat vidtagas före den tidpunkt då, jemlikt Eders Kongl. Maj:ts och Riksdagens beslut, den jordbruket förut åliggande skyldighet att besörja kronobrefvens fortskaffande borde upphöra; utan har efterhand den ordinarie kronobrefbäringen blifvit med nya postgångar och vid dem upprättade stationer ersatt.

Under det att bestämmandet af plats för de nya postanstalter som sålunda, tid efter annan, till den ordinarie kronobrefbäringens ersättande, inrättades, måste i väsentlig mån blifva beroende af det sätt hvarpå, inom hvar särskild ort, tillfälle till postutvexling lämpligen kunde beredas kronobetjeningen och öfrige som förut till anlitande af kronobrefbäring varit berättigade, kunde i flere fall endast ringa ledning vara att tillgå för bedömande af frågan huruvida för enskildes brevexling, likasom för tidnings- och paketförsändning, förefans synnerligt behof af postutvexlingens besörjande genom en särskild poststation, eller om möjligtvis genom en sådan brefbäring, som här ofvan blifvit underdånigst omförmäld, kunde i erforderlig mån underlättas fortskaffandet till och från närmaste postanstalt af bref och andra försändelser.

Generalpoststyrelsen har derföre också icke hittills ansett sig böra ifrågasätta postutvexlingens besörjande — å orter som icke ega fullständig postanstalt — genom någon annan inrättning än vanlig poststation.

Sedan deremot numera för flera qvartal föreligga uppgifter å uppboriden vid de olika poststationerna, möter icke vidare någon svårighet för pröfningen af frågan om hvilka stationer som, i anseende till synnerligen obetydlig rörelse, böra indragas. Åtgärder i sådan syftning hafva också delvis redan blifvit vidtagne och böra i afseende å en del andra stationer vidtagas.

Hvad angår sådana poststationer, som å hvardera sidan omgifvas af andra postanstalter, belägna vid samma postlinie, har en utväg till indragning af en del bland dessa stationer beredts genom det af Eders Kongl. Maj:t den 17 nästlidne Mars meddelade nådiga förklarande rörande befordran med post af lösväskor innehållande tjensteförsändelser.

Hvad åter beträffar sådana poststationer som utgöra ändpunkter för biposter, hvilka från andra postlinier utgå, möter, på sätt anmärkt blifvit i Generalpoststyrelsens underdåniga skrifvelse den 6 nyssnämnda månad, större svårighet att dem med andra inrättningar ersätta. Der afståndet från annan postanstalt är mera betydligt, kan också i de flesta fall den nytta, som den kringliggande orten af dem hemtar, anses till fullo uppväga de med stationernas underhållande förenade utgifter. I de fall åter att afståndet är mindre, såsom å vissa orter 5, 6 å 7 tiondedels mil, och att de försändelser, som genom dem utvexlas, hufvudsak-

ligen utgöras af bref till och från kronobetjeningen och presterskapet på platsen, förekommer utan tvifvel full anledning tillse, huruvida icke denna postutvexling skulle kunna, på ett i skälig mån tillfredsställande sätt, besörjas genom en brefbäring, nära öfverensstämmande med den som i andra länder eger rum å landsbygden.

I Danmark, hvarest förhållandena kunna anses närmast öfverensstämma med dem, som i sydligare delen af vårt land göra sig gällande, är, genom en i Mars månad år 1872 utfärdad instruktion (»Veiledning for Landtpostbude»), hvaraf ett exemplar härhos underdånigst bifogas, samt i öfrigt gällande författningar, landtbrefbäringen ordnad på följande sätt:

Landtpostbud, som besörjer brefbäringen inom det till en fast postanstalt hörande distrikt, utgår från och återvänder till postanstalten minst tre, högst sex gånger i veckan. Budet åligger aflemna medförda postförsändelser å *ett* ställe inom hvar landsby, hvaremellertid det är honom tillåtet att, på grund af särskild öfverenskommelse, äfven till annorstädes boende adressater direkt hembära försändelser, för så vidt han icke derigenom hindras från att fullgöra den föreskrifna brefbärings-
turen på stadgad tid, som i allmänhet är två timmar per dansk mil.

Genom landtpostbud kringbäras vanliga bref, penningbref med högst 100 kronor innehåll, paketer af högst 2 skålpunds vikt och tidningar.

Äfvenså varda af landtpostbudet mottagne och till vederbörande postanstalt aflemnade de bref m. m., som af personer inom distriktet till befordran aflemnas.

Ersättningen till landtpostbuden utgår efter kontrakt, för närvarande vanligtvis med 40 öre per dansk mil, och antages i allmänhet ett bud kunna, utan öfveranstängning, på ett dygn tillryggalägga fyra danska mil.

Der fråga uppstår om anordnande af en ny landtpostbudtur, ställes af vederbörande postanstalt till kommunalrepresentationen inom den ort, som af budet skall betjenas, en skriftlig uppmaning att uppgifva en på lämplig plats bosatt person som är villig att, utan särskild kostnad för Postverket, mottaga den post som af budet medföres och till budet aflemna de försändelser som böra af detta fortskaffas. Af nämnda person böra äfven budet tillhandahållas penna och bläck för att meddela qvitto å mottagna penning- och paketförsändelser, äfvensom för införande i kontraboken af erforderliga anteckningar.

Slutligen skola äfven genom landtpostbud mot betalning tillhandahållas frimärken af det slag; som erfordras för frankering af vanliga inrikesbref.

Om också någon tvekan kunde möta att, åtminstone till en början, äfven till något slag af assurerade bref utsträcka de försändelser, som inom Sverige borde genom landtbrefbärare, på Postverkets ansvar, fortskaffas, äfvensom att, såsom i Danmark sker, låta dessa brefbärare besörja jemväl utvexlingen af bref mellan personer, boende i samma distrikt, å hvilka bref, de der icke passera någon postanstalt, frimärkena skulle af brefbärarne makuleras,

så synes dock — äfven med försändelsernas inskränkande till vanliga och, möjligen, rekommenderade bref, brefkort, försändelser under band, tidningar och småpaketer, äfvensom med iakttagande deraf att genom landtbrefbärare icke fortskaffades andra försändelser än sådana som från vederbörande postanstalt utlemnats eller borde dit aflemnas — i flera fall, en anordning af i fråga varande slag erbjuda korrespondenterne alla de fördelar, som skäligen kunna påräknas för orter med så ringa rörelse att inkomsten af postutvexlingen icke betäcker de med en poststationsföreståndares aflönande förenade utgifter; såsom förhållandet varit vid, bland andra, nedan nämnda stationer, alla belägna vid ändpunkten af en eller annan bipostlinie, nemligen:

Annefors i Gefleborgs län, hvarest under loppet af nästlidet år afsatts frimärken till belopp af omkring	62 kronor	
Hangvar i Gotlands län, dito dito	58	»
Kyrkheddinge i Malmöhus län, dito dito	55	»
Starby i Kristianstads län, dito dito	54	»
Elfsered i Elfsborgs län, dito dito	53	»
Arnö i Upsala län, dito dito	50	»
Östingstorp i Kalmar län, dito dito	49	»
Gryterud i Jönköpings län, dito dito	48	»
Sandvik i Jönköpings län, dito dito	45	»
Ingelstad i Kristianstads län, dito dito	45	»
Guldrupe i Gotlands län, dito dito	42	»
Hånger i Jönköpings län, dito dito	36	»
Hokadal i Blekinge län, dito dito	36	»
Åsbo Tostarp i Kristianstads län, dito dito	36	»
Jerstorp i Jönköpings län, dito dito	34	»
Bromma i Stockholms län, dito dito	33	»
Tällsjö i Elfsborgs län, dito dito	33	»
Atlingbo i Gotlands län, dito dito	31	»
Herråkra i Kronobergs län, dito dito	28	»
Möja i Stockholms län, dito dito	28	»
Fagered i Hallands län, dito dito	25	»

Aspö i Blekinge län, hvarest under loppet af nästlidet år afsatts frimärken till belopp af omkring	22 kronor
Aldre i Gotlands län, dito dito	22 »
Lindstorp i Kalmar län, dito dito	18 »
Nöbbelef i Kristianstads län, dito dito	14 »
och Erstavik i Stockholms län, hvarest under loppet af nästlidet år afsatts frimärken till belopp af omkring	12 kronor.

Då, med en anordning af underdånigst ifrågakämda slag, antagligen i ett stort antal fall kronobetjents bostad blefve den plats, der postförsändelser komme att af landtbrefbärare aflemnas och afhemtas, skulle ock sålunda häfvas många af de olägenheter i afseende å tjenstbrevens fortskaffande till och från poststation, som i den senare tiden öfverklagats.

Också hafva, vid de öfverläggningar i ämnet med länsstyrelser och korrespondenter som, vid de af undertecknad Generalpostdirektör innevarande år verkställda embetsresor, egt rum, mångenstädes blifvit uttalad den åsigt att, i flera fall, en lämpligen anordnad landtbrefbäring skulle i all erforderlig mån ersätta en del af de nu varande poststationerna. Lägges då dertill att härigenom Postverket skulle besparas utgifterna för aflönande af en del poststationsföreståndare, hvilka utgifter, under nuvarande förhållanden, å en del orter oskäligt stegras derigenom att å plats hvarest, för tjenstbrevens fortskaffande, ordnad postföring icke kan undvaras, öfvervinnerliga svårigheter möta att, annat än mot förhöjdt arvode, få befattningen såsom poststationsföreståndare bestridd af dertill lämplig person,

så synes ingalunda saknas skäl att — i nära öfverensstämmelse med den så väl i nådiga propositionen den 30 Januari 1873 som i Generalpoststyrelsens underdåniga skrifvelse den 24 Oktober 1872 uttalade åsigt — söka få genom landtbrefbärare besörjd en del af den postutvexling, som nu förmedlas genom poststation.

Tydligt är att — om tillgång skall kunna beredas till bestridande af de med landtbrefbäringen förenade utgifter — de bref som sålunda kunna komma att fortskaffas, icke i något fall böra draga andra och lägre afgifter, än de som utgöras för alla öfriga, mellan postanstalter utvexlade bref; likasom att äfven dessa afgifter böra till postkassan ingå.

Då emellertid, vid medelportots införande, blifvit, genom nådiga Kungörelsen den 9 Mars 1855, i öfverensstämmelse med Rikets Ständers beslut, stadgadt att nämnda porto skulle utgöras endast för »bref som med posten befordras emellan de orter der postanstalter finnas», men att så kallade lösbref komma att »tillsvidare» fortskaffas emot enahanda

afgift som då fans stadgad, och hvilken fortfarande borde tillfalla vederbörande postförvaltare; i hvilka stadganden icke någon väsentlig förändring vidtagits genom de sedermera rörande det inrikes brefportot den 23 Februari 1858, den 12 Juli 1860 och den 12 November 1872 utfärdade nådiga Kungörelser,

och då af ordalydelsen i högstberörda nådiga författningar torde anses härflyta att, der icke särskildt annorlunda varder förordnad, äfven bref som, utan att vid mer än *en* postanstalt behandlas, blifva med landtbrefbärare fortskaffade, borde såsom lösbref taxeras och följaktligen också afgiften för dem tillfalla vederbörande postförvaltare,

men genom anordnande af landtbrefbäring i orter, der sådan lämpligen kunde åvägbringas, skulle korrespondenterne beredas hufvudsakligen enahanda fördelar som genom postutvexlingens besörjande genom särskild poststation,

får — under åberopande af det, i sammanhang med fastställandet af normalstat för Postverket, genom nådiga brefvet den 6 Juni 1873 meddelade stadgande, att de minskningar i ännu återstående sportelinkomster, som framdeles kunde för postpersonalen uppkomma, ej finge grundläggas anspråk på någon ersättning af Statsverket — Generalpoststyrelsen i underdånighet hemställa,

det täcktes Eders Kongl. Maj:t till Riksdagen göra framställning derom att, der landtbrefbäring varder inom riket anordnad, skola, utan afseende derå om postbehandling eger rum vid en eller flera postanstalter, för bref, som genom landtbrefbärare befordras, afgifterna utgå efter samma taxa, som gäller för bref, hvilka utvexlas mellan orter med postanstalt, samt följaktligen också till postkassan redovisas.

Generalpoststyrelsen framhårdar, med djupaste vördnad, trohet och nit,

Stormäktigste, Allernådigste Konung!
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
tjenare och undersåter

WILHELM ROOS.

L. Hübner.

Frans Broberg.

C. H. Westman.

C. E. Löfgren.

Stockholm den 25 September 1876.